

EUROPOS KOMISIJA

Europos struktūriniai ir investicijų fondai

Gairės valstybėms narėms dėl anuliuotų, susigražintų,
susigražintinų ir nesusigražinamų sumų

ATSAKOMYBĖS RIBOJIMO PAREIŠKIMAS. Tai Komisijos tarnybų parengtas dokumentas. Jame, remiantis taikomais ES teisės aktais, kolegoms ir kitoms institucijoms, dalyvaujančioms stebint, kontroliuojant ir įgyvendinant Europos struktūrinius ir investicijų fondus (išskyrus Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai (EŽŪFKP)), pateikiamos techninės gairės, kaip aiškinti ir taikyti šioje srityje taikomas ES taisykles. Šiuo dokumentu Komisijos tarnybos siekia išaiškinti minėtas taisykles, kad būtų lengviau įgyvendinti programas, ir paremti gerosios patirties sklaidą. Šiomis gairėmis nedaroma poveikio Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo aiškinimui ar Komisijos sprendimams.

Turinys

1.	ĮVADINĖ INFORMACIJA	5
1.1.	Nuorodos į teisės aktus.....	5
1.2.	Gairių paskirtis	6
1.3.	Pagrindiniai skirtumai, palyginti su 2007–2013 m. laikotarpiu	6
2.	ANULIAVIMO IR SUSIGRAŽINIMO ATSKYRIMAS	7
3.	VALSTYBIŲ NARIŲ PRIEVOLE UŽKIRSTI KELIĄ PAŽEIDIMAMS, IŠKAITANT SUKČIAVIMĄ, JUOS NUSTATYTI IR TAISYTI	8
3.1.	Finansinių pataisų įgyvendinimas	8
3.2.	Viešojo įnašo panaikinimas.....	9
3.3.	Nesusigražinamos sumos	9
3.4.	Atskleidimas sąskaitose.....	10
4.	INFORMACIJOS APIE PER ATASKAITINIUS METUS ANULIUOTAS IR SUSIGRAŽINTAS SUMAS TEIKIMAS (KJR VII PRIEDO 2 PRIEDĖLIS)	11
4.1.	Paaškinimai dėl 2 priedėlio A ir B skilčių	11
4.1.1.	A skiltis.....	11
4.1.2.	B skiltis.....	11
4.2.	Paaškinimai dėl 2 priedėlio C ir D skilčių	11
4.2.1.	C skiltis.....	12
4.2.2.	D skiltis.....	12
5.	INFORMACIJOS TEIKIMAS APIE PER ATASKAITINIUS METUS PAGAL BNR 71 STRAIPSNĮ SUSIGRAŽINTAS SUMAS - VEIKSMŲ TĖSTINUMAS (KJR VII PRIEDO 4 PRIEDĖLIS)	12
6.	INFORMACIJOS APIE IKI ATASKAITINIŲ METŲ PABAIGOS SUSIGRAŽINTAS SUMAS TEIKIMAS (KJR VII PRIEDO 3 PRIEDĖLIS)....	12
6.1.	Paaškinimai dėl 3 priedėlio A ir B skilčių	13
6.1.1.	A skiltis.....	13
6.1.2.	B skiltis.....	13
7.	INFORMACIJOS APIE IKI ATASKAITINIŲ METŲ PABAIGOS NESUSIGRAŽINAMAS SUMAS TEIKIMAS (KJR VII PRIEDO 5 PRIEDĖLIS).....	13
8.	REKOMENDACIJOS DĖL KJR 1011/2014 VII PRIEDO PILDYMO.....	14
8.1.	Bendrosios pastabos	14
8.1.1.	Informacija, kurią reikia teikti prioriteto lygmeniu.....	14
8.1.2.	Reikalaujamas formatas	14
8.1.3.	Valiutos kursas, kurį turi taikyti euro zonai nepriklausančios šalys .	14
8.1.4.	Dėl techninių priežasčių arba kanceliarinių klaidų daromos korekcijos	15
8.1.5.	Per ataskaitinius metus anuliuotų ir susigražintų sumų suskaidymas pagal išlaidų deklaravimo ataskaitinius metus.....	15
8.1.6.	Dėl veiksmų audito pagal BNR 127 straipsnio 1 dalį ištaisytų sumų atskleidimas	15
8.1.7.	Iš viso, viešasis įnašas	16

8.1.8. Palūkanos.....	16
8.2. Sumų, susijusių su mokėjimo paraiškomis, teiktomis per ataskaitinius metus, atėmimas iš sąskaitų	16
8.2.1. Išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo vertinimas (užbaigtas arba neužbaigtas) po galutinės tarpinio mokėjimo paraiškos pateikimo iki N-1 m. liepos 31 d. iki sąskaitų išsiuntimo (N m. vasario 15 d.).	16
8.3. Sumų anuliuojimas, kai tai, kad jos neteisėtos, nustatyta po sąskaitų pateikimo.....	16
8.4. Klausimai, susiję su sumų susigrąžinimu, kai tai, kad jos neteisėtos, nustatyta po sąskaitų pateikimo.....	17
9. SAŁYGOS IR PROCEDŪROS, SKIRTOS NUSTATYTI, AR VALSTYBĖS NARĖS TURI GRĄŽINTI NESUSIGRĄŽINAMAS SUMAS	18
10. SUMOS, KURIŲ VALSTYBĖ NARĖ NUSPRENDŹIA NESUSIGRĄŽINTI IR KURIOS NEVIRŖIJA 250 EUR FONDŲ ĮNAŠO.....	19
11. PAŹEIDIMŲ TVARKYMO SAŹKAITOSE TVARKOS APIBENDRINIMAS	19

AKRONIMŲ IR SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

AI	Audito institucija
TvI	Tvirtinančioji institucija
KDR	2016 m. xx mėn. xx d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. xxx/2016 dėl sąlygų ir procedūrų, skirtų nustatyti, ar valstybės narės turi kompensuoti nesusigrąžinamas sumas (vyksta tvirtinimo procedūra)
BNR	2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos bendrųjų nuostatų reglamentas (ES) Nr. 1303/2013
KĮR	2014 m. rugsėjo 22 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1011/2014
EJRŽF	Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas
ESIF	ESIF vadinami visi Europos struktūriniai ir investicijų fondai. Šios gairės taikomos visiems fondams, išskyrus Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP)
ETB	Europos teritorinio bendradarbiavimo reglamentas (2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1299/2013)
TpI	Tarpinė institucija
VI	Vadovaujančioji institucija
VKS	Valdymo ir kontrolės sistema
JUI	Jaunimo užimtumo iniciatyva

1. ĮVADINĖ INFORMACIJA

1.1. Nuorodos į teisės aktus

Reglamentas	Straipsniai
<p>Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013 Bendrųjų nuostatų reglamentas (<i>toliau – BNR</i>)</p>	<p>72 straipsnio h punktas – valdymo ir kontrolės sistemose turi būti nustatytos pažeidimų, įskaitant sukčiavimą, prevencijos, nustatymo ir taisymo priemonės ir netinkamai išmokėtų lėšų susigrąžinimo kartu su delpinigiais tvarka.</p> <p>122 straipsnio 2 dalis – kai paramos gavėjui neteisėtai sumokėtų sumų susigrąžinti neįmanoma ir tai įvyko dėl valstybės narės kaltės arba aplaidumo, valstybė narė yra atsakinga už atitinkamų sumų grąžinimą į Sąjungos biudžetą.</p> <p>126 straipsnio b punktas ir 137 straipsnio 1 dalis – sąskaitas tvirtinančioji institucija rengia pagal kiekvieną veiksmų programą ir fondą. Šios sąskaitos parengiamos ataskaitiniams metams, į jas įtraukiami šie duomenys: per ataskaitinius metus anuliuotos ir susigrąžintos sumos, iki ataskaitinių metų pabaigos susigrąžintinos sumos, pagal 71 straipsnį per ataskaitinius metus susigrąžintos sumos ir iki ataskaitinių metų pabaigos nesusigrąžinamos sumos.</p> <p>143 straipsnio 2 dalis – valstybės narės atlieka finansines pataisas, kurių reikia dėl veiksmuose arba veiksmų programose nustatytų pavienių ar sisteminių pažeidimų.</p> <p>137–139 straipsniai – sąskaitų rengimas, informacijos pateikimas, sąskaitų tikrinimas ir pripažinimas.</p>
<p>2014 m. rugsėjo 22 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1011/2014</p>	<p>7 straipsnis – sąskaitų modelis.</p>
<p>2016 m. xx mėn. xx d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. xxx/xx/2016 dėl sąlygų ir procedūrų, skirtų nustatyti, ar valstybės narės turi kompensuoti nesusigrąžinamas sumas</p>	<p>Vyksta tvirtinimo procedūra.</p>

1.2. Gairių paskirtis

Šiose gairėse norima pateikti:

- rekomendacijas, kaip teikti Komisijai informaciją apie anuluotas, susigražintas, susigražintinas ir nesusigražinamas sumas, naudojantis KJR 1011/201 VII priedo 2, 3, 4 ir 5 priedėliuose pateiktomis pavyzdinėmis lentelėmis, keitimosi elektroniniais duomenimis sistemoje SFC 2014;
- papildomų patarimų, kaip užpildyti 2, 3, 4 ir 5 priedėlius;
- paaiškinimų, kaip atskirti anuliovimą ir susigražinimą;
- paaiškinti, kokia tvarka valstybė narė gali prašyti Komisijos leisti anksčiau į patvirtintas sąskaitas įtrauktų nesusigražinamų sumų negražinti į Sąjungos biudžetą, kai valstybė narė mano, kad nacionalinėje institucinėje ir teisinėje sistemoje išnaudojo visas susigražinimo galimybes.

1.3. Pagrindiniai skirtumai, palyginti su 2007–2013 m. laikotarpiu

Sritis / procedūra	2014–2020 m.	2007–2013 m.
Patvirtinimas, kad išlaidos atitinka taikytinus teisės aktus.	Pagal BNR 126 straipsnio b punktą išlaidų atitiktį taikytiniams teisės aktams TvI patvirtina kartą per metus sąskaitose.	Pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 61 straipsnį išlaidų atitiktį Bendrijos ir nacionalinėms taisyklėms TvI patvirtina kiekvienoje mokėjimo paraiškoje.
Informacijos teikimo terminai	Į sąskaitas, kurias reikia pateikti iki N m. vasario 15 d., reikia įtraukti informaciją apie anuluotas, susigražintas, susigražintinas ir nesusigražinamas sumas, kaip nurodyta BNR 137 straipsnyje.	Informacija apie anuluotas, susigražintas, susigražintinas ir nesusigražinamas sumas teikiama iki N m. kovo 31 d.
Tvarka, kuria Komisijos prašoma leisti valstybei narei negražinti nesusigrašinamos sumos, kuri neviršija 250 EUR fondo įnašo.	Sąskaitų teikimo procedūrai lygiagreti procedūra, išdėstyta 2016 m. xx mėn. xx d. Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. xxx/2016: jeigu valstybė narė mano, kad anksčiau į patvirtintas sąskaitas įtrauktos nesusigrašinamos sumos nereiktų gražinti į Sąjungos biudžetą, TvI parengia atskirą prašymą Komisijai.	Prašymą reikėjo parengti iki N m. kovo 31 d. 2007–2013 m. reglamentuose nenustatyta jokia nesusigrašinamų sumų slenkstinė riba.
Sprendimas nesusigrašinti sumų, kurios neviršija 250 EUR fondo įnašo (<i>de minimis</i> sumos)	Valstybė narė gali nuspręsti iš paramos gavėjo nesusigrašinti sumos, kuri, neskaitant palūkanų, neviršija 250 EUR fondo įnašo. Tokių sumų nereikia gražinti į Sąjungos biudžetą.	2007–2013 m. reglamentuose nėra jokių nuostatų dėl <i>de minimis</i> sumų, kurios neviršija 250 EUR fondų įnašo.

2. ANULIAVIMO IR SUSIGRAŽINIMO ATSKYRIMAS

Pagal pirmiau minėtą BNR 122 straipsnį iš valstybių narių reikalaujama ištaisyti ir susigrąžinti neteisėtai sumokėtas sumas. Valstybė narė turi dvi galimybes (šiuo atžvilgiu pagrindinė metodika, palyginti su 2007–2013 m. laikotarpiu, nesiskiria):

1) anuliavimo: neteisėtos išlaidos programoje anuliuojamos iš karto, kai nustatomos – atimamos iš kitos tarpinio mokėjimo paraiškos, o ES lėšos taip tampa laisvos ir jas galima skirti įsipareigojimams pagal kitus veiksmus; arba

2) susigrąžinimo: išlaidos kol kas paliekamos programoje, kol bus užbaigta neteisėtai sumokėtos dotacijos susigrąžinimo iš paramos gavėjų procedūra, ir iš kitos tarpinio mokėjimo paraiškos atimamos tik tada, kai suma faktiškai susigrąžinama. Jeigu susigrąžintinos sumos buvo įtrauktos į ataskaitinių metų, kurių sąskaitos rengiamos, tarpinio mokėjimo paraišką ir jei anksčiau jos nebuvo anuliuotos, TvI, rengdama sąskaitas, neteisėtas sumas turės atimti ir nurodyti 8 priedėlyje.

Abi galimybės (anuliavimo arba susigrąžinimo) turi pranašumų, trūkumų ir padarinių, į kuriuos valstybėms narėms siūloma atsižvelgti. Jeigu neteisėtos išlaidos anuliuojamos iš karto, atitinkama ES lėšų suma tampa laisva ir ją galima panaudoti kitiems veiksams, bet valstybės narės nacionaliniam biudžetui tenka rizika, kad neteisėtai sumokėto viešojo finansavimo sumos gali nepavykti susigrąžinti iš paramos gavėjo. Jeigu anuliavimas atidedamas iki to laiko, kol suma bus faktiškai susigrąžinta iš paramos gavėjo, lieka mažiau laiko ES lėšoms panaudoti pakartotinai kitam (-iems) tinkamam (-iems) finansuoti veiksmui (-ams), bet, jeigu dotacijos nepavyktų susigrąžinti iš naudos gavėjo, nacionalinėje institucinėje ir teisinėje sistemoje išnaudojus visas susigrąžinimo galimybes, valstybė narė apsaugoma finansiškai.

Numatyta, kad susikaupusioms sumoms tais pačiais ataskaitiniais metais galima taikyti arba „anuliavimo“, arba „susigrąžinimo“ galimybę: nors, anuliuoti sumą, valstybė narė paprastai imasi tolesnių veiksmų ir stengiasi susigrąžinti neteisėtai sumokėtą dotaciją ar jos dalį iš paramos gavėjo (įskaitant sumas, anuliuotas tarpinio mokėjimo paraiškoje arba atimtas iš sąskaitų, susijusių su einamaisiais ataskaitiniais metais), vėliau susigrąžintos sumos vis dėlto nederėtų vėl įtraukti į „susigrąžintas sumas“, nes taip nurodomos sumos būtų dubliuojamos ir apskaitomos dukart. Kai suma anuliuojama, tolesnis neteisėtos sumos susigrąžinimas iš paramos gavėjo yra nacionalinis klausimas.

Jeigu neteisėtos išlaidos paliekamos programoje, kol bus užbaigta anksčiau į patvirtintas sąskaitas įtrauktų išlaidų susigrąžinimo procedūra, programos institucijos pagal nacionalinės teisės aktus imsis veiksmų, kad faktiškai susigrąžintų neteisėtas sumas iš paramos gavėjo. Sumas iš paramos gavėjo galima susigrąžinti šiais būdais (juos galima derinti):

- paramos gavėjas grąžina neteisėtai gautą sumą programos institucijoms; ir / arba
- atliekama lėšų užskaita, t. y. susigrąžintina suma atimama iš paskesnės paramos gavėjui mokėtinos sumos.

Kaip nurodyta pirmiau, TvI privalo užtikrinti, kad Komisijai teikiamose sąskaitose būtų patvirtintos tik teisėtos, tvarkingos ir tinkamos finansuoti išlaidos. Anksčiau anuliuotų arba atimtų neteisėtų išlaidų nebeleidžiama įtraukti į naują tarpinio mokėjimo paraišką, išskyrus BNR 137 straipsnio 2 dalyje nurodytus atvejus, kai dar vyksta šių anksčiau į tarpinio mokėjimo paraišką įtrauktų išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo vertinimas. Į paskesnių ataskaitinių metų mokėjimo prašymą lėšas pakartotinai galima įtraukti tik tada, jeigu, kilus įtarimų, kad sumos neteisėtos, vėliau nustatoma, kad jos teisėtos ir tvarkingos. Jeigu pagal BNR 137 straipsnio 2 dalį anuliuotos išlaidos vėliau įtraukiamos į tarpinio mokėjimo

paraišką, Komisija prašo, kad TvI išsaugotų įrodymus, kuriais per auditą pakartotinį tų išlaidų įtraukimą būtų galima visapusiškai pagrįsti (plg. 8.2.1 skirsnį).

3. VALSTYBIŲ NARIŲ PRIEVOLĖ UŽKIRSTI KELIĄ PAŽEIDIMAMS, ĮSKAITANT SUKČIAVIMĄ, JUOS NUSTATYTI IR TAISYTI

Pagal BNR 72 straipsnio h punkte ir 122 straipsnio 2 dalyje išdėstytus bendruosius valdymo ir kontrolės sistemų principus valstybės narės yra atsakingos už pažeidimų, įskaitant sukčiavimą, prevencijos, nustatymo ir taisymo priemones ir už neteisėtai sumokėtų sumų susigrąžinimą kartu su visais delspinigiais.

BNR pateiktos tokios pažeidimų apibrėžtys:

- 2 straipsnio 36 dalyje apibrėžta, kad „pažeidimas“ yra bet koks įgyvendinant ESI fondus padarytas Sąjungos teisės ar nacionalinės teisės, susijusios su jos taikymu, pažeidimas dėl ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų ar neveikimo, kai nepagrįstas išlaidas įtraukus į Sąjungos biudžetą padaroma ar būtų padaryta žala Sąjungos biudžetui.
- 2 straipsnio 38 dalyje apibrėžta, kad „sisteminis pažeidimas“ yra bet koks pažeidimas, kuris gali būti pasikartojančio pobūdžio, kai ypač tikėtina, kad jis kartosis panašių rūšių veiksmų atveju, kuris padaromas dėl didelių trūkumų, susijusių su veiksmingu valdymo ir kontrolės sistemos veikimu, įskaitant dėl to, kad nebuvo nustatytos tinkamos procedūros pagal šį reglamentą ir konkrečiam fondui taikomas taisyklės.

BNR 126 straipsnio c punkte nustatyta, jog tvirtinančioji institucija yra atsakinga už patvirtinimą kartą per metus, kad sąskaitos yra išsamios, tikslios ir teisingos ir kad į sąskaitas įtrauktos išlaidos atitinka taikytiną teisę. Sąskaitos rengiamos už ataskaitinius metus, trunkančius nuo liepos 1 d. iki birželio 30 d. (išskyrus pirmuosius ataskaitinius metus, kurie trunka nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2015 m. birželio 30 d.).

3.1. Finansinių pataisų įgyvendinimas

Laikantis principo, kad programos sąskaitos rengiamos už metus, reikia skirti finansines pataisas, kurios daro poveikį anksčiau į patvirtintas sąskaitas įtrauktoms išlaidoms, ir finansines pataisas, kurios daro poveikį į einamųjų ataskaitinių metų tarpinio mokėjimo paraišką įtrauktoms išlaidoms. Kad jas būtų galima atskirti, valstybės narės įdiegta IT sistema reikės užtikrinti pakankamą audito seką pagal kiekvieną veiksmą ir kiekvieni ataskaitinius metus.

- a) pirmuoju atveju (sumos jau patvirtintos ankstesnėse sąskaitose) finansinė pataisa visada bus atliekama tarpinio mokėjimo paraiškoje, nes 139 straipsnio 10 dalyje nustatyta, kad po sąskaitų pateikimo nustatytas neteisėtas sumas reikia ištaisyti tų ataskaitinių metų, kuriais pažeidimas nustatytas, sąskaitose.

Kaip paaiškinta šių gairių 2 skirsnyje, valstybė narė gali laukti, kol bus užbaigtos susigrąžinimo procedūros, tada neteisėtas išlaidas anuliuoti tarpinio mokėjimo paraiškoje Komisijai ir jas iki faktinio susigrąžinimo laikyti susigrąžintina suma).

b) Pagal BNR 126 straipsnio b punktą ir 137 straipsnio 1 dalį, kuri atitinka pataisyto Finansinio reglamento (FR) 59 straipsnio 5 dalies a punktą, TvI rengia kiekvienos veiksmų programos ir kiekvieno fondo sąskaitas. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad Komisijai teikiamose sąskaitose būtų patvirtintos tik teisėtos ir tvarkingos išlaidos. Todėl visas išlaidas, kuriose iki sąskaitų pateikimo nustatoma pažeidimų ir kurios buvo įtrauktos į ataskaitinių metų, kurių sąskaitos rengiamos, tarpinio mokėjimo paraišką, reikės gražinti į Sąjungos biudžetą. Todėl antruoju atveju (išlaidos dar nepatvirtintos Komisijai teikiamose sąskaitose, bet įtrauktos į ataskaitinių metų, kurių sąskaitos dar nepateiktos Komisijai, tarpinio mokėjimo paraišką) finansinė pataisa atliekama atitinkamas išlaidas anuliuojant paskesnėje tarpinio mokėjimo paraiškoje, jei tai vis dar įmanoma (vėliausiai galutinėje tarpinio mokėjimo paraiškoje, kuri teikiama liepos 1–31 d.) arba neteisėtą sumą atimant tiesiogiai iš sąskaitų.

Šiuo atžvilgiu svarbu atminti, kad patvirtintose sąskaitose negalima palikti jokių su ataskaitiniais metais susijusių neteisėtų sumų ir kad išlaidų, kurių teisėtumas ir tvarkingumas dar vertinamas pagal BNR 137 straipsnio 2 dalį, patvirtinti negalima. Todėl tuo metu, kai sąskaitos teikiamos, tokios finansinės pataisos negalima laikyti susigrąžintina suma.

TvI taip pat turi užtikrinti, kad su ekstrapoliuotomis pataisomis, dėl kurių sprendimą priėmė VA, siekdama, kad likutinis klaidų lygis (LKL) neviršytų 2 proc. reikšmingumo lygio, susijusios sumos būtų tinkamai atimtos iš sąskaitų.

Nustatyti pažeidimai pagrindžiami galutinėmis kontrolės arba audito ataskaitomis. Jeigu iki sąskaitų pateikimo dienos prieštaravimų procedūra neužbaigiama (kontrolės arba audito ataskaitos projektas), bus laikoma, kad atitinkamos sumos „dar vertinamos“. TvI jas turėtų atimti iš sąskaitų, pasilikdama teisę tas išlaidas – jei vėliau bus nustatyta, kad jos teisėtos ir tvarkingos – vėl deklaruoti kitais ataskaitiniais metais.

3.2. Viešojo įnašo panaikinimas

Kai TvI nustato neteisėtų išlaidų ir nusprendžia jas atimti – anuliuoti arba susigrąžinti iš paskesnių tarpinių mokėjimų ir (arba) sąskaitų – valstybė narė pagal BNR 143 straipsnį turi priimti sprendimą dėl viešojo įnašo panaikinimo.

BNR 143 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybės narės atlieka finansines pataisas, kurių reikia dėl veiksmuose arba veiksmų programose nustatytų pavienių ar sisteminių pažeidimų. Atliekant finansines pataisas panaikinamas visas veiksmui arba veiksmų programai skirtas viešasis įnašas arba jo dalis. Finansinės pataisos registruojamos ataskaitinių metų, kuriais priimamas ir įgyvendinamas sprendimas dėl panaikinimo, sąskaitose. Norėdamos pritaikyti proporcingą pataisą ir vėliau panaikinti viešąjį įnašą, valstybės narės atsižvelgia į pažeidimų pobūdį ir sunkumą ir fondų bei EJRŽF nuostolį.

Pagal 143 straipsnio 4 dalį panaikinto įnašo nebegalima panaudoti jokiame veiksmui, kuriam taikyta pataisa, arba, jei finansinė pataisa taikyta dėl sisteminio pažeidimo, – jokiame veiksmui, kuriam tas sisteminis pažeidimas turėjo poveikio. Tai reiškia, kad jo nebegalima panaudoti tam pačiam veiksmui, jeigu tvirtinančiosios institucijos sąskaitose yra užregistruota to veiksmo pataisa.

3.3. Nesusigrąžinamos sumos

Remiantis KDR, jeigu valstybė narė mano, kad paramos gavėjui neteisėtai sumokėtos sumos, kuri anksčiau įtraukta į Komisijai pateiktas patvirtintas sąskaitas, susigrąžinti neįmanoma ir kad šios sumos nereikėtų gražinti į Sąjungos biudžetą, TvI gali teikti Komisijai prašymą.

3.4. Atskleidimas sąskaitose

Visos tarpinio mokėjimo paraiškoje per ataskaitinius metus atliktos finansinės pataisos bus parodytos sąskaitose – įtrauktos į KĮR VII priedo 2 priedėlį kaip anuliuotos ir (arba) susigrąžintos sumos. Jeigu išlaidos jau patvirtintos ankstesnėse sąskaitose, valstybė narė gali nuspręsti palaukti, kol bus užbaigtos susigrąžinimo procedūros, tada neteisėtos sumos bus nurodomos 3 priedėlyje kaip ataskaitinių metų pabaigoje susigrąžintinos sumos. Laikantis KĮR nustatyto modelio, informacija atskleidžiama pagal atitinkamų išlaidų deklaravimo ataskaitinius metus.

Jeigu neteisėtos sumos tarpinio mokėjimo paraiškoje negalima anuliuoti, TvI ją atims tiesiogiai iš sąskaitų, o atitinkama finansinė pataisa bus atskleista KĮR VII priedo 8 priedėlyje (išlaidų sutikrinimas), skirtumus paaiškinus pastabų skiltyje. Išsami 8 priedėlio pildymo rekomendacija pateikta Sąskaitų rengimo, nagrinėjimo ir pripažinimo gairių 3.1.1 skirsnyje. Jeigu TvI neteisėtą sumą atima tiesiogiai iš sąskaitų ir nurodo 8 priedėlyje, paskesnėse tarpinio mokėjimo paraiškose nieko daryti nebereikia.

4. INFORMACIJOS APIE PER ATASKAITINIUS METUS ANULIUOTAS IR SUSIGRAŽINTAS SUMAS TEIKIMAS (KJR VII PRIEDO 2 PRIEDĖLIS)

Informaciją prioriteto lygmeniu¹ apie per ataskaitinius metus anuliuotas arba susigražintas sumas reikia pateikti Komisijai naudojant KJR 1011/2014 VII priedo 2 priedėlyje pateiktą modelį taip, kaip parodyta šioje lentelėje:

Prioritetas	ANULIUOTOS SUMOS		SUSIGRAŽINTOS SUMOS	
	Visa tinkama finansuoti išlaidų suma, įtraukta į mokėjimo prašymus	Atitinkamos viešosios išlaidos	Visa tinkama finansuoti išlaidų suma, įtraukta į mokėjimo prašymus	Atitinkamos viešosios išlaidos
	(A)	(B)	(C)	(D)
Prioritetas (regiono kategorija ir (arba) intervencinio veiksmo pobūdis (JUI), jei taikytina)	<type="Cu" input="M">	<type="Cu" input="M">	<type="Cu" input="M">	<type="Cu" input="M">

4.1. Paaiškinimai dėl 2 priedėlio A ir B skilčių

2 priedėlio skilties „anuliuotos sumos“ A ir B skiltyse reikia nurodyti anuliuotas sumas, atsižvelgiant į pirmiau 2 skirsnyje paaiškintą skirtumą tarp anuliovimo ir susigrąžinimo.

4.1.1. A skiltis

2 priedėlio A skiltyje nurodoma visa tinkamų finansuoti išlaidų suma, kuri buvo anuliuota per ataskaitinius metus tarpinio mokėjimo paraiškoje. **Sumos, kuri atimta TvI lygmeniu po galutinės tarpinio mokėjimo paraiškos pateikimo iki sąskaitų pateikimo Komisijai, 2 priedėlyje nurodyti nereikia**, tačiau tokiais atvejais KJR VII priedo 8 priedėlyje (priedėlis dėl išlaidų sutikrinimo)² pastabų skiltyje reikia paaiškinti skirtumus.

4.1.2. B skiltis

2 priedėlio B skiltyje nurodomas skaičius yra faktinių viešųjų išlaidų suma, atitinkanti visą tinkamų finansuoti išlaidų sumą (kaip apibrėžta BNR 2 straipsnio 15 dalyje). Kai kuriais atvejais (supaprastinto išlaidų apmokėjimo atvejais, pvz., pagal užimtumo pagalbos schemą), visą tinkamą finansuoti sumą gali sudaryti viešosios išlaidos, tokiu atveju visa tinkama finansuoti suma yra lygi viešosioms išlaidoms.

4.2. Paaiškinimai dėl 2 priedėlio C ir D skilčių

Skiltyje „susigražintos sumos“ reikia nurodyti per ataskaitinius metus susigražintas sumas, atsižvelgiant į pirmiau 2 skirsnyje paaiškintą skirtumą tarp anuliovimo ir susigrąžinimo.

¹ Priklausomai nuo skaičiavimo bazės, apskaičiuojant fondo įnašą bendro finansavimo normą prioritетinės krypties lygmeniu reikėtų taikyti visoms išlaidoms arba viešosios išlaidoms. Šiuo atžvilgiu reikėtų remtis finansavimo planu, galiojusiu teikiant atitinkamų ataskaitinių metų tarpinio mokėjimo paraišką.

² Taip pat žr. sąskaitų rengimo, nagrinėjimo ir pripažinimo gaires.

4.2.1. C skiltis

C skiltyje nurodoma visa dėl susigražintų lėšų atimta tinkamų finansuoti išlaidų suma, kuri atitinka per ataskaitinius metus nustatytas ir susigražintas neteisėtas sumas. Tai bendra tam tikrų ataskaitinių metų suma.

4.2.2. D skiltis

Šioje skiltyje nurodyta „atitinkamų viešųjų išlaidų suma“ yra visa viešųjų išlaidų (ir ES, ir bendro finansavimo) suma.

Laikydamosi KĮR nustatyto modelio TvI turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad informacija lentelėje būtų atskleidžiama pagal atitinkamų išlaidų deklaravimo ataskaitinius metus, įskaitant metus, kurių sąskaitos yra rengiamos.

5. INFORMACIJOS TEIKIMAS APIE PER ATASKAITINIUS METUS PAGAL BNR 71 STRAIPSNĮ SUSIGRAŽINTAS SUMAS - VEIKSMŲ TĖSTINUMAS (KĮR VII PRIEDO 4 PRIEDĖLIS)

Prioritetas	SUSIGRAŽINTOS SUMOS	
	Visa tinkamų finansuoti išlaidų suma (A)	Atitinkamos viešosios išlaidos (B)
Prioritetas (regiono kategorija ir (arba) intervencinio veiksmo pobūdis (JUI), jei taikytina)	<type="Cu" input="M">	<type="Cu" input="M">

BNR 71 straipsnis susijęs su veiksmų tęstinumo reikalavimu. Jeigu šio reikalavimo nesilaikoma, neteisėtai pagal veiksmą sumokėtas sumas valstybė narė susigražina proporcingai laikotarpiui, kurio reikalavimai nebuvo įvykdyti. Informaciją apie sumas, susigražintas pagal 71 straipsnį, reikia pateikti Komisijai, naudojant KĮR 1011/2014 VII priedo 4 priedėlyje pateiktą modelį, neįtraukiant sumų, nurodytų KĮR 1011/2014 VII priedo 2 priedėlyje.

6. INFORMACIJOS APIE IKI ATASKAITINIŲ METŲ PABAIGOS SUSIGRAŽINTINAS SUMAS TEIKIMAS (KĮR VII PRIEDO 3 PRIEDĖLIS)

Prioritetas	Visa tinkamų finansuoti išlaidų suma (A)	Atitinkamos viešosios išlaidos (B)
Prioritetas (regiono kategorija ir (arba) intervencinio veiksmo pobūdis (JUI), jei taikytina)	<type="Cu" input="M">	<type="Cu" input="M">

Informaciją prioriteto lygmeniu apie iki ataskaitinių metų pabaigos susigražintinas sumas reikia pateikti Komisijai naudojant KJR 1011/2014 VII priedo 3 priedėlyje pateiktą modelį.

Sumos, nurodomos kaip susigražintinos (dar vadinama „sumos, kurių susigražinimas vyksta“), yra susijusios su ankstesnėse sąskaitose patvirtintomis sumomis, kurias paramos gavėjams nurodyta sugražinti, bet kurių paramos gavėjai ataskaitinių metų pabaigoje dar nėra gražinę.

Taigi, informacija apie iki ataskaitinių metų pabaigos susigražintinas sumas yra atskira nuo informacijos apie 2 priedėlyje nurodomas sumas (per ataskaitinius metus anuliuotas ir susigražintas sumas), 4 priedėlyje nurodomas sumas (per ataskaitinius metus pagal BNR 71 straipsnį (veiksmų tęstinumas) susigražintas sumas) arba iš sąskaitų atimtas ir 8 priedėlyje nurodomas sumas.

3 priedėlyje nurodoma informacija surenkama iš TvI skolininkų knygos. Ji atspindi padėtį ataskaitinių metų pabaigoje. Todėl dėl audito sekos susigražintinas sumas reikia suskirstyti pagal ataskaitinius metus.

6.1. Paaškinimai dėl 3 priedėlio A ir B skilčių

6.1.1. A skiltis

3 priedėlio A skiltyje susumuojama visa susigražintinų tinkamų finansuoti išlaidų suma. Tai reiškia, kad sumos, ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu nurodytos kaip sumos, kurių susigražinimas vyksta, einamaisiais ataskaitiniais metais turėtų būti vėl priskirtos prie sumų, kurių susigražinimas vyksta (t. y. prie susigražintinų sumų), nebent tos sumos buvo susigražintos (tokiu atveju jas reikėtų nurodyti 2 priedėlyje, kaip susigražintas) arba yra nesusigražinamos (tokiu atveju jas reikėtų nurodyti kaip nesusigražinamas).

Reikėtų pažymėti, kad iki ataskaitinių metų pabaigos pagal 71 straipsnį (veiksmų tęstinumas) susigražintinas sumas į šią lentelę taip pat reikėtų įtraukti.

Kai nacionalinės institucijos nacionalinėje institucinėje ir teisinėje sistemoje išnaudoja visas susigražinimo galimybes, susigražintinos sumos laikomos nesusigražinamomis. Jeigu taip nutinka, šias nesusigražinamas sumas reikėtų nurodyti nebe 3 priedėlyje kaip iki ataskaitinių metų pabaigos susigražintinas sumas, bet kaip iki ataskaitinių metų pabaigos nesusigražinamas sumas (5 priedėlyje, žr. toliau 6 skirsnį).

6.1.2. B skiltis

3 priedėlio B skiltyje nurodyta „atitinkamų viešųjų išlaidų suma“ yra atitinkama viešųjų išlaidų (ir ES, ir bendro finansavimo) suma.

7. INFORMACIJOS APIE IKI ATASKAITINIŲ METŲ PABAIGOS NESUSIGRAŽINAMAS SUMAS TEIKIMAS (KJR VII PRIEDO 5 PRIEDĖLIS)

Prioritetas	NESUSIGRAŽINAMOS SUMOS
-------------	------------------------

	Visa tinkamų finansuoti išlaidų suma (A)	Atitinkamos viešosios išlaidos (B)	Pastabos (privalomos) (C)
Prioritetas (regiono kategorija ir (arba) intervencinio veiksmo pobūdis (JUI), jei taikytina)	<type="Cu" input="M">	<type="Cu" input="M">	<type="S" maxlength="1500" input="M">

Informaciją prioriteto lygmeniu apie iki ataskaitinių metų pabaigos nesusigražinamas sumas, **susijusias su paramos gavėjams neteisėtai sumokėtomis sumomis, kurios buvo patvirtintos ankstesnėse Komisijai pateiktose sąskaitose**, reikia pateikti Komisijai naudojant KJR 1011/2014 VII priedo 5 priedėlyje pateiktą modelį. Nurodant šias sumas, skirtingų metų sumos nesumuojamos. Tai reiškia, kad ankstesnėse sąskaitose jau nurodytų nesusigražinamų sumų nebereikėtų įtraukti į einamojo ataskaitinio laikotarpio sąskaitas, nes jos jau užskaitytos ankstesnių metų sąskaitose (žr. toliau 8 skirsnį).

Kalbant apie 5 priedėlyje nurodomas nesusigražinamas sumas, valstybė narė yra atsakinga už atitinkamos sumos sugražinimą į Sąjungos biudžetą, nebent iki vasario 15 d. KDR nustatyta tvarka pateikia Komisijai prašymą leisti, kad iš Sąjungos biudžeto būtų padengta jam tenkanti finansinių padarinių dalis. Suinteresuotosios valstybės narės prašymu Komisija išimtiniais atvejais šį terminą gali pratęsti iki kovo 1 d.

Kaip nurodyta 5 priedėlyje, pastabas pateikti paskutinėje skiltyje yra privaloma. Į pastabų skiltį rekomenduojama įtraukti informaciją apie visą nesusigražinamą sumą pagal prioritetinę kryptį, kurią, valstybės narės nuomone, reikėtų padengti iš Sąjungos biudžeto. Taip pat galima pateikti papildomas pastabas prašymui pagrįsti.

Informacija apie nesusigražinamas sumas prioriteto lygmeniu 5 priedėlyje teikiama tik žiniai, tuo valstybės narės neatleidžiamos nuo prievolės gražinti nesusigražinamą ES įnašą į Sąjungos biudžetą. Norėdamos pateikti prašymą Komisijai leisti nesusigražinamų sumų negražinti į Sąjungos biudžetą, valstybės narės privalo pradėti atskirą lygiagrečią procedūrą, kurios taisyklės išdėstytos KDR (žr. 8 skirsnį).

8. REKOMENDACIJOS DĖL KJR 1011/2014 VII PRIEDO PILDYMO

8.1. Bendrosios pastabos

8.1.1. Informacija, kurią reikia teikti prioriteto lygmeniu

Visos į KJR 1011/2014 VII priede nurodytus sąskaitų priedėlius įrašomos sumos sumuojamos kiekvieno prioriteto lygmeniu ir, jei taikytina, pagal regionų kategoriją ir (arba) JUI intervencinio veiksmo pobūdį.

8.1.2. Reikalaujamas formatas

Visi skaičiai nurodomi euro, ne daugiau kaip šimtųjų dalių tikslumu.

8.1.3. Valiutos kursas, kurį turi taikyti euro zonai nepriklausančios šalys

Vadovaujantis BNR 133 straipsniu, valstybės narės, kurios mokėjimo paraiškos pateikimo metu nėra įsivedusios euro kaip savo valiutos, nacionaline valiuta patirtas išlaidas konvertuoja į euro. Tos sumos konvertuojamos į euro taikant Komisijos mėnesinį buhalterinį valiutos

kursą, galiojantį tą mėnesį, kai išlaidos buvo įtrauktos į atitinkamos veiksmų programos tvirtinančiosios institucijos sąskaitas.

Kai euro tampa valstybės narės valiuta, 1 dalyje nustatyta konvertavimo tvarka toliau taikoma visoms išlaidoms, į tvirtinančiosios institucijos sąskaitas įtrauktoms iki fiksuoto nacionalinės valiutos ir euro perskaičiavimo kurso įsigaliojimo datos.

8.1.4. Dėl techninių priežasčių arba kanceliarinių klaidų daromos korekcijos

Dėl techninių priežasčių arba kanceliarinių klaidų daromos korekcijos nėra laikomos finansinėmis pataisomis, todėl jų nereikėtų įtraukti į teikiamą informaciją apie anuliuotas, susigrąžintas išlaidas, sumas, kurių susigrąžinimas vyksta, ir nesusigrąžinamas sumas. Tačiau TvI apskaitos sistemoje bus saugoma pakankama audito seka.

Jeigu sumos buvo įtrauktos į ataskaitinių metų, kurių sąskaitos rengiamos, galutinę tarpinio mokėjimo paraišką, kad išlaidas būtų galima sutikrinti, šias neigiamas korekcijas reikia atimti iš sąskaitų ir nurodyti 8 priedėlyje.

Pagal bendrą taisyklę neigiamas pataisas, dėl kurių galutinėje tarpinio mokėjimo paraiškoje deklaruotos išlaidos sumažėja, galima atlikti sąskaitose. Tačiau teigiamas pataisas reikėtų atlikti paskesnėje tarpinio mokėjimo paraiškoje, ne sąskaitose.

8.1.5. Per ataskaitinius metus anuliuotų ir susigrąžintų sumų suskaidymas pagal išlaidų deklaravimo ataskaitinius metus

Pagal TvI lygmeniu saugomus apskaitos įrašus turėtų būti galima faktiškai laikinai sutikrinti visas KJR VII priedo priedėliuose nurodytas sumas.

Kalbant apie laikiną sutikrinimą, TvI turėtų galėti neteisėtas išlaidas susieti su atitinkamais ataskaitiniais metais. Pavyzdžiui, jeigu N+1 ataskaitiniais metais vadovaujančioji institucija anuliuoja arba susigrąžina išlaidas, kurios buvo patvirtintos N ataskaitinių metų sąskaitose, susijusias neteisėtas išlaidas reikėtų nurodyti N+1 ataskaitinių metų sąskaitose prie taisyčių N ataskaitinių metų sumų (žr. detalesnes lenteles „Per ataskaitinius metus anuliuotų ir susigrąžintų sumų išskyrimas pagal atitinkamų išlaidų deklaravimo ataskaitinius metus“).

8.1.6. Dėl veiksmų audito pagal BNR 127 straipsnio 1 dalį ištaisyty sumų atskleidimas

Kai TvI pildo KJR VII priedo 2, 3, 4 ir 8 priedėlius, iš jos reikalaujama atskleisti sumas, kurios buvo taisytos dėl veiksmų audito pagal BNR 127 straipsnio 1 dalį.

Kad būtų laikomasi Gairių dėl metinės kontrolės ataskaitos ir audito nuomonės (EGESIF_15-0002-02, 2015 01 09)³ ir kad audito seka būtų pakankama tam, kad AI galėtų apskaičiuoti likutinį klaidų lygį, į sumą, kurią reikia nurodyti dėl veiksmų audito, taip pat galima įtraukti finansines pataisas, kurias valstybė narė pritaikė po to, kai AI parengė savą imtį, jei tokiomis pataisomis siekiama sumažinti riziką, kurią kelia AI prognozuojamas bendras klaidų lygis. Tipinis pavyzdys būtų, kai pataisos atliekamos, remiantis VA atliktu darbu, siekiant nustatyti AI per veiksmų auditą aptiktų sisteminių pažeidimų mastą.

---

³ Žr. 15 psl. paskutinę pastraipą.

8.1.7. Iš viso, viešasis įnašas

Pildydama KJR VIII priedo priedėlius TvI visada nurodo visą sumą ir viešąsias sumas (net jei skaičiavimo bazė yra vieša, TvI turėtų visada deklaruoti visą išlaidų sumą). Jeigu kurioje nors skiltyje trūksta duomenų, sąskaitų pripažinimas Komisijoje gali užtrukti.

8.1.8. Palūkanos

Pagal BNR 122 straipsnio 2 dalį valstybės narės susigražina neteisėtai sumokėtas sumas kartu su visais delspinigiais. Delspinigius paprastai reikalaujama sumokėti tada, kai lėšos gražinamos po įsakyme sugražinti lėšas nurodyto termino. Dėl pavėluoto mokėjimo mokamus delspinigius reikėtų pridėti prie susigražintų sumų.

8.2. Sumų, susijusių su mokėjimo paraiškomis, teiktomis per ataskaitinius metus, atėmimas iš sąskaitų

8.2.1. Išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo vertinimas (užbaigtas arba neužbaigtas) po galutinės tarpinio mokėjimo paraiškos pateikimo iki N-1 m. liepos 31 d. iki sąskaitų išsiuntimo (N m. vasario 15 d.)

Sumų, kurios buvo įtrauktos į ataskaitinių metų galutinę tarpinio mokėjimo paraišką, teisėtumas ir tvarkingumas gali būti vertinamas po galutinės tarpinio mokėjimo paraiškos pateikimo iki sąskaitų išsiuntimo N m. vasario 15 d.

a) jeigu teisėtumo ir tvarkingumo vertinimas *užbaigtas* iki sąskaitų išsiuntimo Komisijai (N m. vasario 15 d.), galimi šie scenarijai:

- jeigu patvirtinama, kad sumos tinkamos finansuoti, jas galima patvirtinti sąskaitose;
- jeigu nustatoma, kad sumos netinkamos finansuoti, jas reikėtų atimti iš sąskaitų ir, apskaičiuojant likutį, į jas neatsižvelgti. Tokios atimtos sumos bus atskleidžiamos KJR VII priedo 8 priedėlyje (išlaidų sutikrinimas), o pastabų skiltyje bus pateikti paaiškinimai.

b) Jeigu teisėtumo ir tvarkingumo vertinimas *neužbaigtas* (plg. BNR 137 straipsnio 2 dalį) iki sąskaitų išsiuntimo Komisijai (N m. vasario 15 d.), šias sumas reikėtų atimti iš sąskaitų ir dėl to apskaičiuojant likutį į jas neatsižvelgti. Tokios atimtos sumos bus atskleidžiamos KJR VII priedo 8 priedėlyje (išlaidų sutikrinimas), o pastabų skiltyje bus pateikti paaiškinimai.

Remiantis vertinimo rezultatais, galimi šie du scenarijai:

- jeigu nustatoma, kad sumos yra tinkamos finansuoti, jas galima įtraukti į tarpinio mokėjimo paraišką paskesniais ataskaitiniais metais pagal BNR 137 straipsnio 2 dalį.
- Jeigu nustatoma, kad sumos netinkamos finansuoti, nieko daryti nebereikia.

8.3. Sumų anuliuojimas, kai tai, kad jos neteisėtos, nustatyta po sąskaitų pateikimo

Pagal BNR 139 straipsnio 10 dalį valstybės narės gali po sąskaitų pateikimo nustatytas neteisėtas sumas pakeisti kitomis, nebent Komisija arba Europos Audito Rūmai pirmiau už valstybę narę nustato didelių faktinio valdymo ir kontrolės sistemos veikimo trūkumų. Tada bus taikomos 144 ir 145 straipsnių nuostatos dėl finansinių pataisų.

Vienų išlaidų pakeitimas kitomis reglamentuojamas BNR 143 straipsnio nuostatomis.

Pavyzdžiui, jeigu valstybė narė nustato pažeidimą 2017 m. kovo mėn. (išlaidose, kurios patvirtintos 2017 07 01–2016 06 30 ataskaitiniu laikotarpiu), o sąskaitos jau pateiktos 2017 m. vasario 15 d., valstybė narė turėtų imtis šių taisomųjų veiksmų:

1. Valstybės narės privalo anuliuoti lygiavertę išlaidų sumą paskesnėje tarpinio mokėjimo paraiškoje (pvz., 2017 m. birželio mėn.) ir vietoj jos gali įtraukti naujas tvarkingas išlaidas.
2. Atitinkamose sąskaitose (2016 07 01–2017 06 30) šias pataisas reikia atitinkamai atspindėti (atitinkamai 2 priedėlyje nurodyti anuliuotą neteisėtą ankstesnių ataskaitinių metų sumą ir 1 priedėlyje nurodyti tinkamas finansuoti išlaidas).

Panašus pavyzdys būtų atvejis, kai valstybė narė pasinaudoja susigrąžinimo galimybėmis, kaip parodyta toliau 8.4 skirsnyje.

8.4. Klausimai, susiję su sumų susigrąžinimu, kai tai, kad jos neteisėtos, nustatyta po sąskaitų pateikimo

Pavyzdys. Atitinkamos išlaidos įtrauktos į sąskaitų 1 priedėlį (pvz., 2015 07 01–2016 06 30).

a) Jeigu suma, kuri anksčiau buvo patvirtinta Komisijai teiktose sąskaitose, susigrąžinama (pvz., 2017 m. rugsėjo mėn.), ją reikėtų atimti iš paskesnės mokėjimo paraiškos (pvz., 2017 m. gruodžio mėn.) ir nurodyti atitinkamo ataskaitinio laikotarpio, per kurį suma susigrąžinta (2017 07 01–2018 06 30 laikotarpio, jo sąskaitos turi būti pateiktos iki 2019 02 15), sąskaitų 2 priedėlyje.

b) jeigu sumą vis dar reikia susigrąžinti (pvz., 2018 06 30 duomenimis), ją reikėtų nurodyti ataskaitinio laikotarpio, per kurį nustatyta, kad sumą reikia susigrąžinti (2017 07 01–2018 06 30 laikotarpio, jo sąskaitos turi būti pateiktos iki 2019 02 15), sąskaitų 3 priedėlyje. Jeigu sumos susigrąžinimas neužbaigiamas kelis ataskaitinius laikotarpius iš eilės, ją reikėtų pakartotinai deklaruoti kiekviename sąskaitų rinkinyje.

c) Jeigu, nacionalinėje institucinėje ir teisinėje sistemoje išnaudojus visas lėšų susigrąžinimo galimybes (žr. pirmiau b scenarijų), lėšų neįmanoma susigrąžinti ir ta suma laikoma nesusigrąžinama (pvz., 2018 m. kovo mėn. duomenimis), ją reikėtų deklaruoti ataskaitinio laikotarpio, kuriuo nustatyta, jog lėšos nesusigrąžinamos (2017 07 01–2018 06 30 laikotarpio, jo sąskaitos turi būti pateiktos iki 2019 02 15), sąskaitų 5 priedėlyje. Galimi tokie nesusigrąžinamų sumų įvertinimo Komisijoje rezultatai:

- nesusigrąžinamos sumos nereikia grąžinti į Sąjungos biudžetą, nes Komisija padarė išvadą, jog valstybės narės kaltės arba aplaidumo nėra (žr. toliau 9 skirsnyje išdėstytas sąlygas ir procedūras, skirtas nustatyti, ar valstybės narės turi grąžinti nesusigrąžinamas sumas);

- arba jeigu nesusigrąžinama suma turi būti padengta iš valstybės narės biudžeto, ją reikėtų anuliuoti valstybės narės teikiamoje kitoje tarpinio mokėjimo paraiškoje (pvz., 2018 m. gruodžio mėn.) ir nurodyti atitinkamų sąskaitų (2018 07 01–2019 06 30 laikotarpio sąskaitų, jas reikia pateikti iki 2020 02 15) 2 priedėlyje (anuliuotos sumos).

Valstybė narė gali reikalauti sumokėti delspinigius, jei lėšos grąžinamos po įsakyme grąžinti lėšas nurodyto termino. Tokius delspinigius reikėtų pridėti prie sumos, atimamos iš Komisijai deklaruotų išlaidų.

9. SĄLYGOS IR PROCEDŪROS, SKIRTOS NUSTATYTI, AR VALSTYBĖS NARĖS TURI GRĄŽINTI NESUSIGRĄŽINAMAS SUMAS

KDR išdėstytos sąlygos ir procedūros, skirtos nustatyti, ar valstybės narės turi grąžinti nesusigrąžinamas sumas: jeigu valstybė narė mano, kad paramos gavėjui neteisėtai sumokėta suma, anksčiau įtraukta į Komisijai pateiktas patvirtintas sąskaitas, yra nesusigrąžinama, ir padaro išvadą, kad ši suma neturėtų būti grąžinta į Sąjungos biudžetą, TvI Komisijai teikia prašymą. Tokius prašymus galima teikti tik dėl anksčiau Komisijai pateiktose sąskaitose patvirtintų sumų.

TvI prašymus privalo teikti kiekvieno veiksmo lygmeniu ir dėl kiekvienų ataskaitinių metų minėto KDR priede nustatytu formatu iki vasario 15 d. per SFC 2014 sistemą (t. y. iki to paties termino, kuris taikomas sąskaitoms pateikti).

Kai toks prašymas bus gautas SFC sistemoje, Komisijos tarnybos peržiūrės kiekvieną į lentelę įtrauktą atvejį, kartu atsižvelgdamos į ypatingas aplinkybes ir į valstybės narės institucinę bei teisinę sistemą. KDR išvardyti valstybės narės kaltės arba aplaidumo požymiai. Šis sąrašas tik orientacinis, ne baigtinis. Deleguotajame reglamente nurodyta, kad galima atsižvelgti ir į kitus, į sąrašą neįtrauktus, kriterijus, jei jie yra kaltės arba aplaidumo požymiai.

Atlikusi šį vertinimą, iki metų, kuriais pateiktos sąskaitos, gegužės 31 d. Komisija:

- a) raštu paprašys valstybės narės pateikti papildomos informacijos apie administracines ir teisines priemones, kurių imtasi siekiant susigrąžinti paramos gavėjams neteisėtai sumokėtą Sąjungos įnašą, arba
- b) raštu informuos valstybę narę apie ketinimą tęsti susigrąžinimo procedūrą.

Jeigu Komisija iki gegužės 31 d. nesiima nei vieno, nei kito, valstybė narė Sąjungos įnašo neturi grąžinti.

Gegužės 31 d. terminas netaikomas prieš bankrotą įvykdytiems pažeidimams arba įtariamo sukčiavimo atvejams.

Valstybė narė į Komisijos prašymą pateikti informacijos atsako per tris mėnesius, o jei valstybės narės prašytos informacijos nepateikia, Komisija tęsia vertinimą pagal turimą informaciją.

Per tris mėnesius po to, kai gavo valstybės narės atsakymą, arba, jei atsakymo iki termino negauna, Komisija valstybei narei praneša, ar padarė išvadą, jog valstybė narė turėtų grąžinti Sąjungos įnašą, ir išdėsto jos išvadą pagrindžiančius argumentus, taip pat paprašo valstybės narės per du mėnesius pateikti savo pastabas.

Per 6 mėnesius nuo termino valstybės narės pastaboms pateikti Komisija užbaigia savo vertinimą ir, jei padaro išvadą, kad valstybė narė privalo grąžinti Sąjungos įnašą, priima sprendimą.

Apskaičiuojant valstybės narės grąžintiną Sąjungos įnašą, taikoma kiekvieno prioriteto lygmens bendro finansavimo norma, nustatyta teikiant prašymą galiojusiame finansavimo plane. Jeigu nesusigrąžinama suma turi būti dengiama iš valstybės narės biudžeto, šią sumą reikėtų anuliuoti valstybės narės teikiamoje kitoje mokėjimo paraiškoje.

10. SUMOS, KURIŲ VALSTYBĖ NARĖ NUSPRENDŽIA NESUSIGRAŽINTI IR KURIOS NEVIRŠIJA 250 EUR FONDŲ ĮNAŠO

Dėl sumų, kurios neviršija 250 EUR fondų įnašo (arba kitokios sumos, jeigu valstybė narė taiko žemesnę slenkstinę ribą), kurių valstybė narė nusprendžia nesusi­gražinti, Komisijai pagal KDR jokios informacijos teikti nereikia.

250 EUR slenkstinę ribą reikia apskaičiuoti pagal veiksmą (vadovaujantis BNR 2 straipsnyje pateikta apibrėžtimi) ir ataskaitinius metus.

Vadinasi, jei suma neviršija 250 EUR fondų įnašo, Komisija galimos valstybės narės kaltės arba aplaidumo pagal KDR nevertins.

Sumas, kurios neviršija 250 EUR fondų įnašo, reikėtų įtraukti į sąskaitų 1 priedėlį, bet KJR 1011/2014 VII priedo 5 priedėlyje jų nurodyti nereikėtų, nes tokios *de minimis* sumos, kurių valstybė narė nusprendė nesusi­gražinti, nėra priskiriamos prie nesusi­gražinamų sumų *per se*.

Dėl programų pagal Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslą, kurios reglamentuojamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1299/2013⁴ (toliau – ETB programa), atitinkamoje ETB programoje dalyvaujančios valstybės narės ir trečiosios šalys pačios nusprendžia, kad nei pagrindinis paramos gavėjas, nei programos vadovaujančioji institucija neprivalo gražinti neteisėtai sumokėtos sumos, kuri neviršija 250 EUR fondų įnašo, neskaitant palūkanų.

11. NUSTATYTŲ PAŽEIDIMŲ TVARKYMO SĄSKAITOSE TVARKOS APIBENDRINIMAS

Apibendrinant pirmiau išdėstytus skirsnius, aptiktų neteisėtų sumų finansines pataisas sąskaitose reikėtų atlikti taip:

1. Su išlaidomis, kurios buvo patvirtintos per tam tikrus ataskaitinius metus, susijusių pažeidimų, nustatytų iki galutinės tarpinio mokėjimo paraiškos pateikimo, sumas reikėtų tvarkyti kaip anuliuotas arba susi­gražintas sumas, todėl jomis reikėtų mažinti galutinėje tarpinio mokėjimo paraiškoje deklaruojamas išlaidas, tada jas nurodyti sąskaitų 2 priedėlyje.
2. Su išlaidomis, kurios buvo patvirtintos per tam tikrus ataskaitinius metus, susijusių pažeidimų, nustatytų po galutinės tarpinio mokėjimo paraiškos pateikimo, bet iki sąskaitų pateikimo, suma reikėtų mažinti sąskaitų 1 priedėlyje nurodytas išlaidas ir tai paaiškinti 8 priedėlyje. Nei sąskaitų 2 priedėlyje, nei paskesnių ataskaitinių metų tarpinio mokėjimo paraiškose daugiau nieko daryti nebereikia.
3. Pažeidimų, nustatytų po sąskaitų pateikimo, sumas galima tvarkyti kaip anuliuotas arba susi­gražintas sumas. Jas reikėtų atimti iš ataskaitinių metų, kuriais pažeidimas nustatytas, tarpinio mokėjimo paraiškos ir nurodyti ataskaitinių metų, kuriais sumos atimamos, sąskaitų 2 priedėlyje).

---

⁴ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1299/2013 dėl konkrečių Europos regioninės plėtros fondo paramos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui nuostatų (OL L 347, 2013 12 20, p. 259).